

М. М. Вегеш, М. Ю. Токар

Руський театр

РУСЬКИЙ ТЕАТР — перший постійний професійний театр у Закарпатті. Заснований 27 грудня 1920 в Ужгороді при товаристві «Просвіта» з ініціативи членів драматичного гуртка цього товариства і членів музично-драматичного товариства «Кобзар». Святкове відкриття відбулося 15 січня 1921. Згідно зі статутом театру, його метою визначено «плекання і розвиток театрального мистецтва серед руського народу на Підкарпатській Русі та публічне висвітлювання всякого роду штук». Для ведення внутрішніх справ створено управу, до якої входили: управитель (директор, його призначала головна управа «Просвіти»), режисери, адміністратор, музиканти, актори, співаки тощо. Члени організаційної комісії театру: [О. Приходько](#) (голова), [В. Бирчак](#), [М. Бращайко](#), [А. Волошин](#). Фінансування здійснювали частково «Просвіта», урядники з Праги, жертводавці. Репертуар колективу був багатожанровим: прозові й віршовані драматичні твори, музичні драми, опери, оперети, балет, пантоміми, концерти українських і світових авторів у супроводі оркестру. Найвідоміші постановки — «Ой не ходи, Грицю, та й на вечорниці» і «Тарас Бульба» М. Старицького, «Ревізор» М. Гоголя, «Назар Стодоля» Т. Шевченка, «Запорожець за Дунаєм» С. Гулака-Артемовського. 1920—29 театр показав понад 1200 вистав (усі — українською літературною мовою), з яких 152 — прем'єрні. Більшість з них, насамперед для селянства та шкільної молоді, були безкоштовними або за мінімальну плату, що сприяло піднесенню національної самосвідомості й культурного рівня місцевого населення. Театр виступав на всіх сценах Закарпаття, а також у Чехо-Словаччині. Припинив діяльність 31 грудня 1929. Директорами були: [Р. Кирчів](#) (1920—21), [М. Садовський](#) (1921—23), [О. Загаров](#) (1923—25), [Ю. Бращайко](#) (1925—26), [М. Певний](#) (1926—27), [Ф. Базилевич](#) (1927—29), [М. Аркас](#) (1929).

Рекомендована література

1. Шерегій Ю. Нарис історії українських театрів Закарпатської України до 1945 року. Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто; Пряшів; Л., 1993;
2. Вегеш М. М. Театри Закарпаття 20—30-х рр. // Нариси історії Закарпаття. Т. 2. Уж., 1995;
3. Баглай Й. Українська пісня над Карпатами. Уж., 2000;
4. Андрійцьо В. М. Руський театр Товариства «Просвіта» в Ужгороді (1921—1929). Перший український професіональний театр на Закарпатті. Уж., 2012.

Бібліографічний опис:

Руський театр / М. М. Вегеш, М. Ю. Токар // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2025. – Режим доступу:

<https://esu.com.ua/article-890119>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).